

**De relatie tussen muziekvoorkeur, pubertal timing, seksuele ervaring en permissieve
seksuele attitude bij Nederlandse jongeren van 13 tot en met 16 jaar**

Masterthesis Jeugdstudies

Faculteit Sociale Wetenschappen

Universiteit Utrecht

Naam: Gerina van der Sijs
Studentnr.: 3341062
Datum: 17 juni 2014
Begeleider: prof. dr. T.F.M. ter Bogt

Aantal woorden: 5873

MUZIEKVOORKEUR, PUBERTAL TIMING, SEKSUELE ERVARING EN PERMISSIEVE SEKSUELE ATTITUDE

Abstract

Doel: In het huidige onderzoek is onderzocht in hoeverre muziek belangrijk is voor de seksuele identiteit van jongeren. Meer specifiek: zijn muziekvoorkeuren gerelateerd aan de permissieve seksuele attitude van Nederlandse jongeren. Hierbij is ook gekeken naar de invloed van *pubertal timing* en seksuele ervaring. **Methoden:** De onderzoeksgroep bestaat uit 440 Nederlandse respondenten van 13 tot en met 16 jaar, waarvan 42.3% vrouw en 49.1% laagopgeleid is. Er zijn twee multiple regressieanalyses uitgevoerd, één voor jongens en één voor meisjes. **Resultaten:** Voor jongens blijken *pubertal timing*, seksuele ervaring en een voorkeur voor klassiek (negatief) en hiphop significante voorspellers te zijn van permissieve seksuele attitude. Voor meisjes geldt dat alleen seksuele ervaring een significante voorspeller is. Voor zowel jongens als meisjes is de interactie tussen dance en seksuele ervaring significant. Jongeren met meer seksuele ervaring en een sterkere voorkeur voor dance, hebben een lagere permissieve seksuele attitude dan jongeren met meer seksuele ervaring en een zwakkere voorkeur voor dance. **Conclusie:** Niet de muziekvoorkeur maar de seksuele ervaring van jongeren is het sterkst gerelateerd aan permissieve seksuele attitudes. In plaats van de nadruk te leggen op de deviante muzieksmaak van jongeren, zal bij seksuele voorlichting meer aandacht besteedt moeten worden aan de seksuele attitude van jongeren om seksueel risicogedrag tegen te gaan.

Keywords: seksuele ervaring, *pubertal timing*, permissieve seksuele attitude, muziekvoorkeur, jongeren, Nederland

MUZIEKVOORKEUR, PUBERTAL TIMING, SEKSUELE ERVARING EN PERMISSIEVE SEKSUELE ATTITUDE

De relatie tussen muziekvoorkeur, *pubertal timing*, seksuele ervaring en permissieve seksuele attitude bij Nederlandse jongeren van 13 tot en met 16 jaar

Tijdens de adolescentie verandert er veel in het leven van de adolescenten. Een belangrijke ontwikkelingstaak in de adolescentie is het ontwikkelen van een eigen identiteit (Stortelder & Ploegmakers-Burg, 2008). Miranda (2013) stelt dat muziek belangrijk is voor de ontwikkeling van adolescenten en dat muziek ook invloed heeft op het ontwikkelen van een eigen identiteit. Uit ander onderzoek (Ter Bogt, Mulder, Raaijmakers & Gabhainn, 2011) blijkt dat muziek luisteren verschillende functies heeft. Zij vonden dat jonge mensen muziek gebruiken om in een bepaalde stemming te komen, om te kunnen omgaan met problemen (*coping*), om een eigen identiteit te creëren en om hun sociale identiteit te creëren. Hoe belangrijker muziek is voor jongeren, hoe intensiever zij muziek zullen gebruiken voor deze doeleinden. De functie die muziek heeft, verschilt voor jongens en meisjes. Zo gebruiken meisjes muziek om aan hun emotionele behoeften te kunnen voldoen, terwijl jongens muziek met name gebruiken om hun sociale identiteit te kenmerken (North, Hargreaves & O'Neill, 2000). In deze paper wordt onderzocht in hoeverre muziek belangrijk is voor de seksuele identiteit van jonge mensen. Meer specifiek: zijn muziekvoorkeuren gerelateerd aan seksuele attitudes en verschilt deze relatie voor jongens en meisjes?

Theorie

Een belangrijk model wanneer het gaat om adolescenten en mediagebruik, is het Media Practice Model (Steele & Brown, 1995). Het Media Practice Model laat de connectie zien tussen het vergaren van een eigen identiteit en mediagebruik door adolescenten. Onder mediagebruik valt ook gebruik van muziek. Steele & Brown (1995) stellen zelfs dat adolescenten muziek boven televisie verkiezen. Vijf concepten zijn van belang in het Media Practice model, namelijk identiteit, selectie, interactie, applicatie en ervaring. De eerste vier vormen een continue cirkel, beïnvloed door de ervaring van adolescenten. Selectie houdt in dat de adolescenten zelf kiezen welke media zij gebruiken, zij kiezen ook zelf welke muziek ze luisteren. Vervolgens vindt er interactie plaats: adolescenten uitten zich aan de hand van de gekozen media en geven er betekenis aan. De betekenissen die adolescenten uit de media halen, betrekken ze al dan niet op hun eigen leven. Deze zogenaamde applicatie draagt bij aan de vorming van hun identiteit. Dit laatste is vooral van belang in huidig onderzoek. Adolescenten kiezen ervoor om te luisteren naar muziek die naar hun mening het beste bij hun eigen identiteit past. Het vijfde concept is ervaring, wat invloed heeft op de vier bovengenoemde concepten. Tot slot hebben factoren als

MUZIEKVOORKEUR, PUBERTAL TIMING, SEKSUELE ERVARING EN PERMISSIEVE SEKSUELE ATTITUDE

geslacht en afkomst invloed op hoe de inhoud van bepaalde media wordt gebruikt in het leven van de adolescenten.

Empirie

Uit eerdere onderzoeken is gebleken dat er een relatie is tussen muziekvoorkeur en seksuele attitudes (Lawrence & Joyner, 1991) en dat *pubertal timing* (moment waarop een adolescent in de puberteit komt; dit kan vroeg, gemiddeld of laat zijn) en seksuele ervaring hierbij ook een rol spelen (Cavanagh, 2004; Ter Bogt, Engels, Bogers & Kloosterman, 2010).

Seksuele attitudes. De seksuele attitudes van adolescenten verschillen tussen jongens en meisjes. Ter Bogt et al. (2010) vonden in hun onderzoek dat jongens meer geneigd zijn dan meisjes om te zeggen dat *casual* seks (seks zonder relatie) ‘oké’ is en dat ‘sexy zijn’ belangrijk is voor meisjes. Meisjes vinden *casual* seks minder vaak ‘oké’ en zien vrouwen minder vaak als object, maar vinden echter wel vaker dat mannen ‘*sex driven*’ zijn. Uit onderzoek van Carroll, Volk & Hyde (1985) blijkt dat vrouwen vaker seks hebben vanwege de intimiteit terwijl mannen seks hebben voor hun plezier. Tevens hebben mannen vaker *one night stands* en doen zij dit zonder emotionele binding (Townsend & Wasserman, 2011). Mannen hebben volgens deze twee onderzoeken dan ook meer permissieve seksuele attitudes wat betreft *casual* seks. Volgens Vanwesenbeeck, Van Fulpen, Paulussen, Poelman & Schaalma (2003) blijkt uit onderzoek onder Nederlandse vmbo-leerlingen dat er geen sprake is van genderverschillen wanneer het gaat om genderconservatisme; jongens vinden niet vaker dan meisjes dat er specifieke rollen zijn voor mannen en vrouwen. Cuffee, Hallfors & Waller (2007) vonden dat jongens meer voordelen van seks ervaren dan meisjes; jongens denken vaker dat seks hebben statusverhogend werkt, terwijl meisjes bang zijn voor eventuele zwangerschappen en andere negatieve gevolgen.

Puberteit en seksuele ervaring. Jongeren die vroeg in de puberteit komen, zijn meer vatbaar voor een deviante leefstijl dan jongeren die later in de puberteit komen (Williams & Dunlop, 1999). Mendle, Turkheimer & Emery (2007) stellen in hun review dat meisjes met een vroege *pubertal timing* op jongere leeftijd seksueel gedrag vertonen en eerder geslachtsgemeenschap hebben dan meisjes met een latere *pubertal timing*. De bevindingen van Brown, Halpern & L’Engle (2005) ondersteunen het idee dat media als ‘*super peer*’ fungeert. Hiermee wordt bedoeld dat jongeren informatie, in dit geval over seksualiteit, vergaren via de media in plaats van via leeftijdsgenoten. Dit geldt met name voor meisjes met een vroege *pubertal timing*,

MUZIEKVOORKEUR, PUBERTAL TIMING, SEKSUELE ERVARING EN PERMISSIEVE SEKSUELE ATTITUDE

omdat zij niet met leeftijdgenoten kunnen of willen praten over informatie en normsetting wat betreft seks.

De relatie tussen muziekvoorkeur en seksuele attitudes. Meerdere onderzoeken (Lawrence & Joyner, 1991; Wester, Crown, Quatman & Heesacker, 1997; Rubin, West & Mitchell, 2001; Martino, Collins, Elliott, Strachman, Kanouse & Berry, 2006) wijzen uit dat er een verband bestaat tussen een deviante muzieksmaak en onder andere de seksuele attitude van mannen en geweld tegen vrouwen. Ter Bogt et al. (2010) vonden in hun onderzoek dat het luisteren naar hiphop en hardhouse positief gerelateerd is aan *sexual attitudes and stereotypical gender-role schemas* (SAS). Dit houdt in dat jongeren die een voorkeur hebben voor hardhouse en hiphop sterkere seksuele attitudes en stereotypen ervaren. Wat betreft het hebben van een voorkeur voor rapmuziek blijkt uit onderzoek van Barongan & Hall (1995) dat mannen die in een laboratoriumsetting vrouwonvriendelijke rapmuziek hebben geluisterd, meer seksueel agressief gedrag richting vrouwen vertonen dan mannen die neutrale rapmuziek hebben geluisterd. Wester et al. (1997) hebben onderzoek gedaan naar de invloed van seksueel gewelddadige rapmuziek (*gangsta rap*) op de attitude van mannen jegens vrouwen. Zij vonden dat noch blootstelling aan alleen de teksten van *gangsta rap*, noch blootstelling aan zowel de teksten als muziek resulteerde in een significant negatievere houding ten opzichte van vrouwen dan blootstelling aan alleen muziek of de controleconditie. Participanten in de tekst-conditie vinden echter wel vaker dat ‘een man vanaf het begin aan een vrouw moet laten zien wie de baas is, anders komt hij onder de plak te zitten’, dan participanten in de geen tekst-conditie. Rap, hiphop en R&B zijn volgens Primack, Gold, Schwarz & Dalton (2008) de muziekgenres waarin de meeste seksueel vernederende songteksten zijn te vinden.

Naast rapmuziek is ook rockmuziek een veel onderzocht genre wanneer het gaat om de samenhang met seksuele attitudes en stereotypering. In onderzoek van Lawrence & Joyner (1991) komt naar voren dat mannelijke respondenten die naar heavy metal luisterden significant hoger scoorden op ‘*sexrole* stereotypering’ (stereotypering op basis van sekse, bijvoorbeeld dat vrouwen het huishouden moeten doen) dan respondenten die naar klassieke muziek luisterden. Heavy metal was hier opgedeeld in twee stromingen, namelijk Christelijke heavy metal en seksueel gewelddadige heavy metal. Opvallend is dat er geen significant verschil is gevonden tussen respondenten die naar de Christelijke of de seksueel gewelddadige variant luisterden wat betreft *sexrole* stereotypering. Ook volgens Rubin et al. (2001) hebben mensen met een deviante muzieksmaak meer negatieve attitudes jegens vrouwen. Uit hun onderzoek is gebleken dat heavy metal luisteraars, meer dan mensen met een andere muzieksmaak, vinden dat vrouwen

MUZIEKVOORKEUR, PUBERTAL TIMING, SEKSUELE ERVARING EN PERMISSIEVE SEKSUELE ATTITUDE

ondergeschikt zijn in sociale rollen en rechten. Dezelfde resultaten werden gevonden door Agbo-Quaye & Robertson (2010); zij vonden dat volgens jongeren vooral rock en hiphop gerelateerd waren aan seksueel gedrag. Uit onderzoek van Martino et al. (2006) blijkt dit genuanceerder te zijn; blootstelling aan de seksuele tekst van een liedje is niet gerelateerd aan veranderingen in seksueel gedrag wanneer de tekst niet seksueel ontrend was.

Huidig onderzoek

Dat bepaald mediagebruik samengaat met meer stereotypering en meer seksuele attitudes, is gebleken (Ter Bogt et al., 2010). Ook wanneer het specifiek gaat over muziek, is bekend dat bepaalde muziekvoorkeuren gepaard gaan met een hogere of lagere mate van stereotypering (Lawrence & Joyner, 1991). In huidig onderzoek wordt specifiek gekeken naar de permissieve seksuele attitude.

Gezien het feit dat adolescenten die vroeg in de puberteit zijn gekomen eerder seksueel actief zijn (Cavanagh, 2004) en media wellicht fungeert als ‘*super peer*’ (Brown, Halpern & L’Engle, 2005), wordt verwacht dat jongeren met een vroege *pubertal timing* vaker luisteren naar muziek met een seksuele inhoud. Deze inhoud zullen zij overnemen, waardoor zij een sterkere permissieve seksuele attitude ervaren. Verwacht wordt dat naast *pubertal timing*, ook seksuele ervaring een positieve invloed heeft op de permissieve seksuele attitude van jongeren. Jongeren die meer seksuele ervaring hebben, zouden in deviante muzieksoorten een bevestiging voor hun gedrag kunnen vinden. Doordat zij ervaren dat hun eigen gedrag wordt goedgekeurd in deze muziek, zullen zij een sterkere permissieve seksuele attitude hebben. Steele (1999) stelt dat adolescenten zoeken naar situaties die net als zij zijn. Wanneer zij iets vinden, in dit geval muziek, dat overeenkomt met hoe zij hun leven zien, zullen ze hier meer aandacht aan besteden.

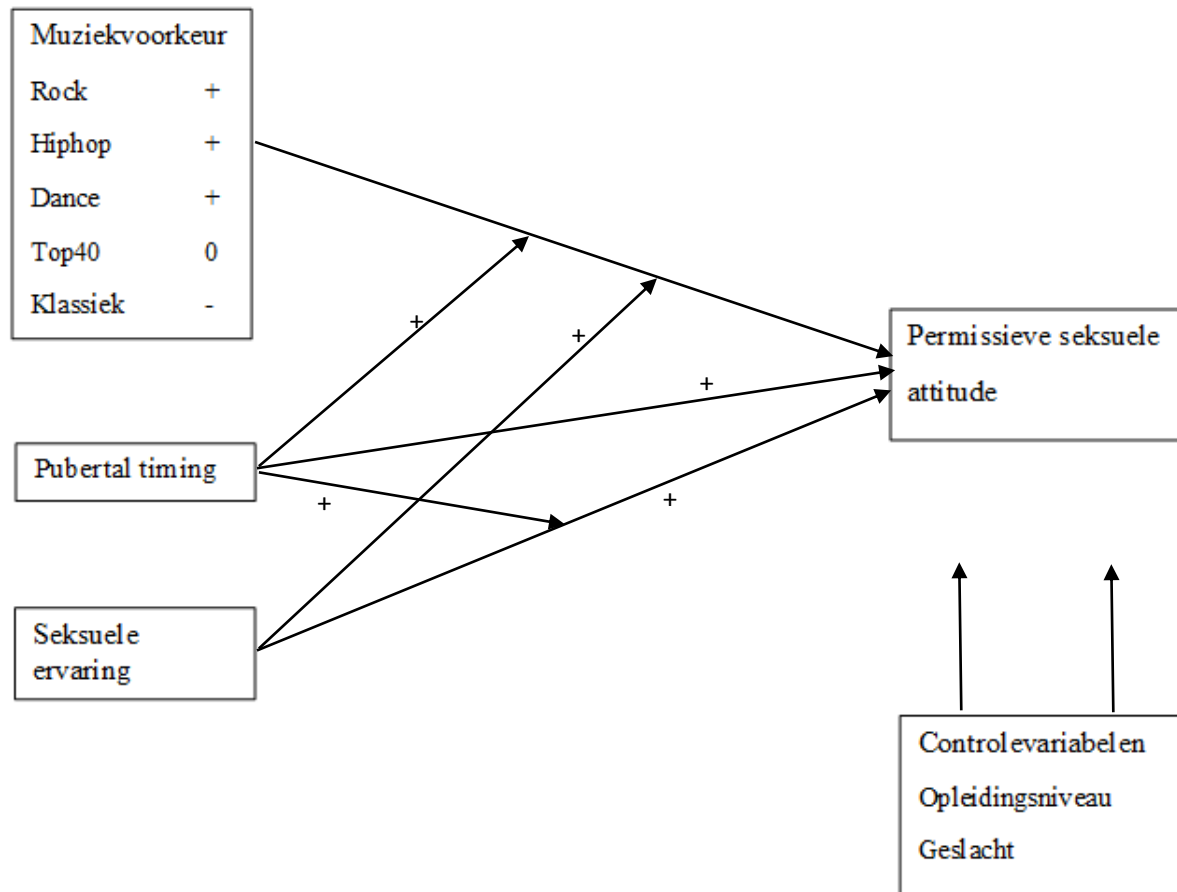
Uit eerder onderzoek is ook bekend dat zowel rap (Wester et al., 1997) als rock (Lawrence & Joyner, 1991) een positieve relatie hebben met de seksuele attitudes van respondenten, met name door de geseksualiseerde inhoud van deze muziek. Dance wordt in huidig onderzoek ook gezien als afwijkende muziekvoorkeur. Dit komt mede door de leefstijl, vaak naar dancefeesten gaan bijvoorbeeld, die samengaat met een voorkeur voor dance. Aangezien klassieke muziek geen geseksualiseerde inhoud heeft, wordt verwacht dat het hebben van een voorkeur voor klassieke muziek een negatieve relatie heeft met de permissieve seksuele attitude. Tevens wordt verwacht dat naast muziekvoorkeur, zowel

MUZIEKVOORKEUR, PUBERTAL TIMING, SEKSUELE ERVARING EN PERMISSIEVE SEKSUELE ATTITUDE

pubertal timing als seksuele ervaring van invloed zijn op de permissieve seksuele attitude van jongeren. De hoofdvraag die in huidig onderzoek wordt beantwoord is dan ook:

Wat is het verband tussen de muziekvoorkeur en de permissieve seksuele attitude bij Nederlandse jongeren van 13 tot en met 16 jaar, en welke rol spelen *pubertal timing* en seksuele ervaring hierbij?

Dit leidt tot het volgende model:

Op basis van eerdere bevindingen kunnen bij de hoofdvraag de volgende hypothesen opgesteld worden voor de directe effecten:

H1a: Nederlandse jongeren tussen de 13 en 16 jaar met voorkeur voor hiphop, rock of dance hebben een sterkere permissieve seksuele attitude dan jongeren met een voorkeur voor popmuziek.

H1b: Nederlandse jongeren tussen de 13 en 16 met een voorkeur voor klassieke muziek hebben een minder sterke permissieve seksuele attitude dan jongeren met een voorkeur voor popmuziek.

MUZIEKVOORKEUR, PUBERTAL TIMING, SEKSUELE ERVARING EN PERMISSIEVE SEKSUELE ATTITUDE

H2: Nederlandse jongeren tussen de 13 en 16 jaar met een vroege *pubertal timing*, zullen een sterkere permissieve seksuele attitude hebben dan jongeren met een late *pubertal timing*.

H3: Nederlandse jongeren tussen de 13 en 16 jaar die meer seksuele ervaring hebben, zullen een sterkere permissieve seksuele attitude hebben dan jongeren die minder seksuele ervaring hebben.

Om te onderzoeken of factoren waarvan een hoofdeffect wordt verwacht elkaar versterken of afzwakken, zijn de volgende exploratieve hypothesen opgesteld:

H4: Voor Nederlandse jongeren tussen de 13 en 16 met een vroege *pubertal timing*, zal het verband tussen seksuele ervaring en permissieve seksuele attitude sterker zijn dan voor jongeren met een late *pubertal timing*

H5a: Voor Nederlandse jongeren tussen de 13 en 16 jaar met een vroege *pubertal timing* en een voorkeur voor rock, hiphop, pop of dance, zal het verband tussen hun muziekvoorkeur en permissieve seksuele attitude sterker zijn dan voor jongeren met een late *pubertal timing*.

H5b: Voor Nederlandse jongeren tussen de 13 en 16 jaar met een vroege *pubertal timing* en een voorkeur voor klassieke muziek, zal het verband tussen hun muziekvoorkeur en permissieve seksuele attitude minder sterk zijn dan voor jongeren met een late *pubertal timing*.

H6a: Voor Nederlandse jongeren tussen de 13 en 16 jaar met meer seksuele ervaring en een voorkeur voor rock, hiphop, pop of dance, zal het verband tussen hun muziekvoorkeur en permissieve seksuele attitude sterker zijn dan voor jongeren met minder seksuele ervaring.

H6b: Voor Nederlandse jongeren tussen de 13 en 16 jaar met meer seksuele ervaring en een voorkeur voor klassieke muziek, zal het verband tussen hun muziekvoorkeur en permissieve seksuele attitude minder sterk zijn dan voor jongeren met minder seksuele ervaring.

Methoden

Steekproef en procedure

In huidig onderzoek is gebruik gemaakt van de SAS dataset (Ter Bogt et al., 2010), waarbij sprake is van een cross-sectioneel onderzoeksdesign. Aan het onderzoek deden 496 jongeren tussen de 13 en 16 jaar mee, zij zaten in de tweede en derde klas van drie verschillende

MUZIEKVOORKEUR, PUBERTAL TIMING, SEKSUELE ERVARING EN PERMISSIEVE SEKSUELE ATTITUDE

middelbare scholen in Nederland. Na controle van de data bleven 440 respondenten over. Van de respondenten was 42% vrouw en 49% laagopgeleid. De data van de overige 56 respondenten is niet gebruikt in verband onjuiste of onvolledig ingevulde vragenlijsten.

De ouders van de leerlingen kregen vooraf een brief waarin werd uitgelegd waar het onderzoek over ging. Wanneer de ouders niet wilden dat hun kind zou deelnemen aan het onderzoek, konden zij dit kenbaar maken. De respondenten die hebben meegedaan, deden dit vrijwillig. Het invullen van de vragenlijst vond plaats achter een computer, in de computerruimte van de betreffende school.

Meetinstrumenten

Muziekvoorkeur. Muziekvoorkeur is gemeten aan de hand van de ‘*music preference questionnaire*’ van Sikkema (2005, in: Ter Bogt et al., 2010). Deze schaal bevat tien items over de meest voorkomende muziekgenres. In huidig onderzoek is gekozen om rock, hiphop, dance, pop en klassiek mee te nemen, omdat uit de literatuur blijkt dat het hebben van een deviante muziekvoorkeur (rock en hiphop) gerelateerd is aan permissieve seksuele attitude. Pop wordt meegenomen als controlegcategorie. Om te meten wat de muziekvoorkeur van de respondenten is, is de volgende vraag gesteld: ‘In hoeverre vind je de volgende muzieksoorten leuk?’. Er kon geantwoord worden op een schaal van 1 tot 5, waarbij 1 staat voor ‘helemaal niet leuk’ en 5 voor ‘heel leuk’.

Pubertal timing. *Pubertal timing* is bij jongens en meisjes met een andere vraag gemeten. Bij meisjes werd gevraagd naar hun eerste menstruatie (HBSC 2001/02, in: Ter Bogt et al., 2010). Op de vraag of zij ooit gemenstrueerd hadden konden zij ‘nee’ of ‘ja’ antwoorden, waarbij bij ‘ja’ de leeftijd (in jaren en maanden) waarop de eerste menstruatie plaatsvond moest worden ingevuld. Bij jongens werd gevraagd of zij haargroei op hun gezicht hadden (Carskadon & Acebo, 1993, in: Ter Bogt et al., 2010). Zij konden antwoorden op een schaal van 1, ‘nog niet’, tot 4, ‘is al volgroeid’. Om tot een bruikbare variabele van *pubertal timing* voor zowel jongens als meisjes te komen, is deze variabele in huidig onderzoek aangepast. Ten eerste is een variabele aangemaakt waarin de leeftijd van de meisjes tijdens hun eerste menstruatie weergegeven wordt in jaren, met maanden in twee decimalen achter de komma. Om onderscheid te kunnen maken tussen vroege en late *pubertal timing*, is van alle waarden in deze variabele het gemiddelde berekend (12.6). Vervolgens is er een nieuwe variabele aangemaakt waarin alle waarden onder de 12.6 een 0 kregen en alle waarden van 12.6 en hoger een 1. Dit wil zeggen dat de meisjes met waarde 0 een vroege, en de meisjes met waarde 1 een late *pubertal timing* hebben. Voor jongens geldt dat voor de beschrijvende statistieken een variabele

MUZIEKVOORKEUR, PUBERTAL TIMING, SEKSUELE ERVARING EN PERMISSIEVE SEKSUELE ATTITUDE

is aangemaakt waarbij antwoordcategorieën 1 en 2 waarde 1 kregen (laat) en 3 en 4 waarde 0 (vroeg). Zo is ook bij jongens onderscheid gemaakt in vroege en late *pubertal timing*. Bij de regressieanalyse is wel gebruik gemaakt van de oorspronkelijke variabele met vier categorieën. Gezien het feit dat *pubertal timing* voor jongens en meisjes op een andere manier is gemeten, is ervoor gekozen deze variabelen niet samen te voegen. Gevolg is dat de regressieanalyse twee keer is uitgevoerd, één keer voor meisjes en één keer voor jongens, en dat er in de correlatietabel ook een splitsing is gemaakt tussen jongens en meisjes.

Seksuele ervaring. Seksuele ervaring is gemeten aan de hand van vijf items van NISSO (De Graaf, Meijer, Poelman & Vanwesenbeeck, 2005, in: Ter Bogt et al., 2010). Een vraag die gesteld werd is: ‘Hoeveel ervaring heb je met tongzoenen?’. Ook op deze vragen konden de respondenten een antwoord geven van 1 (helemaal geen ervaring) tot 5 (heel veel ervaring). Op basis van een betrouwbaarheidsanalyse kan gesteld worden dat er sprake is van een schaal met een goede interne consistentie, betrouwbaarheid: $\alpha = .83$. In deze schaal is ook gevraagd naar ervaring met onder andere masturberen. In huidig onderzoek was het de bedoeling alleen te kijken naar ervaring met zoenen of gemeenschap, aangezien dat gebeurt met een ander, maar wanneer slechts deze items werden meegenomen was de betrouwbaarheid laag ($\alpha = .63$), waardoor gekozen is met de originele schaal te werken.

Permissieve seksuele attitude. Om de permissieve seksuele attitude van de respondenten te meten, is gebruik gemaakt van een vertaalde en versimpelde versie van de *Attitudes Towards Dating and Relationships* schaal van Ward (2002, in: Ter Bogt, 2010). Deze schaal bestaat uit 19 items die zijn onderverdeeld in drie subschalen. In huidig onderzoek is alleen gebruik gemaakt van de eerste subschaal, ‘Casual sex is OK’. Deze schaal heette oorspronkelijk ‘Dating is a game or recreational sport’, maar Ter Bogt et al. (2010) hebben de focus meer gelegd op permissiviteit en een item toegevoegd. Uit de factoranalyse blijkt dat deze items daadwerkelijk samen één schaal vormen, betrouwbaarheid: $\alpha = .66$. De respondenten kregen drie stellingen voorgelegd, waaronder ‘Voor seks hoeft je geen relatie te hebben, aantrekkingskracht is genoeg.’ De antwoordcategorieën lopen van 1, ‘helemaal mee oneens’, tot 6, ‘helemaal mee eens’.

Data-analyse

Ten eerste zullen beschrijvende statistieken worden gepresenteerd van de gemiddelde scores op de diverse muziekpreferenties, seksuele ervaring en permissieve seksuele attitude. Daarnaast worden de percentages weergegeven van jongeren met een relatief vroege *pubertal*

MUZIEKVOORKEUR, PUBERTAL TIMING, SEKSUELE ERVARING EN PERMISSIEVE SEKSUELE ATTITUDE

timing. In deze rapportage wordt onderscheid gemaakt naar geslacht en opleidingsniveau. Om significante verschillen in opleidingsniveau en geslacht te ontdekken, is wat betreft muziekvoorkeur een MANOVA uitgevoerd. Voor verschillen in seksuele ervaring en permissieve seksuele attitude zijn t-toetsen uitgevoerd. Vervolgens zullen de Pearson correlaties tussen de variabelen gerapporteerd worden in Tabel 2. Tot slot is er voor jongens en meisjes apart een multiple regressieanalyse uitgevoerd zodat zichtbaar wordt welke onafhankelijke variabelen significante voorspellers zijn van de permissieve seksuele attitude van Nederlandse jongeren. Hierbij is gekeken naar zowel hoofdeffecten als interactie-effecten, namelijk de interacties voor muziekvoorkeur en seksuele ervaring, muziekvoorkeur en *pubertal timing* en seksuele ervaring en *pubertal timing*.

Resultaten

In huidig onderzoek is gebruik gemaakt van de data van 440 respondenten, waarvan 42.3% vrouw is en 49.1% laagopgeleid. Tabel 1 laat de verschillen in geslacht en opleidingsniveau zien. Een MANOVA toont aan dat jongens en meisjes significant verschillen in muziekvoorkeuren (Wilk's $\Lambda = .955$, $F(1, 438) = 4.132$, $p = .001$, $\eta_p^2 = .045$). Uit univariate tests blijkt dat meisjes meer voorkeur hebben voor hiphop ($F(1, 438) = 4.96$, $p = .026$, $\eta_p^2 = .011$) en pop ($F(1, 438) = 11.266$, $p = .001$, $\eta_p^2 = .025$). Ook blijkt dat jongens meer voorkeur hebben voor rock dan meisjes ($F(1, 438) = 6.674$, $p = .01$, $\eta_p^2 = .015$). Tevens zijn er significante verschillen in geslacht voor permissieve seksuele attitude, waarbij jongens een hogere permissieve seksuele attitude hebben dan meisjes ($t(438) = 7.67$, $p < .001$, 95% CI [.54, .91], $d = .71$). Daarnaast hebben jongens, in vergelijking met meisjes, meer seksuele ervaring ($t(438) = 5.72$, $p < .001$, 95% CI [.34, .70], $d = .56$). Wat betreft de significante verschillen in geslacht blijkt dat de verschillen in muziekvoorkeur een klein effect indiceren, terwijl het effect voor seksuele ervaring middelgroot is en het effect voor permissieve seksuele attitude zelfs sterk.

Een tweede MANOVA toont aan dat hoog- en laagopgeleiden significant van elkaar verschillen wat betreft muziekvoorkeur (Wilk's $\Lambda = .965$, $F(1, 438) = 3.142$, $p = .008$, $\eta_p^2 = .035$). Uit de univariate tests blijkt dat hoogopgeleiden een significant hogere voorkeur hebben voor klassieke muziek dan laagopgeleide jongeren ($F(1, 438) = 6.818$, $p = .009$, $\eta_p^2 = .015$).

MUZIEKVOORKEUR, PUBERTAL TIMING, SEKSUELE ERVARING EN PERMISSIEVE SEKSUELE ATTITUDE

Tabel 1

Gemiddelden en standaarddeviaties van muziekvoorkeur, seksuele ervaring en permissieve seksuele attitude voor geslacht en opleidingsniveau (N=440).

	Rock	Hiphop	Dance	Pop	Klassiek	Pubertal timing ¹	Seksuele ervaring	Permissieve seksuele attitude
Geslacht (N)								
Man (254)	2.93 ^a (1.36)	3.63 ^a (1.36)	3.34 (1.29)	3.71 ^a (1.07)	1.73 (1.06)	57.9%	2.52 ^a (0.97)	2.50 ^a (1.22)
Vrouw (186)	2.60 ^b (1.34)	3.91 ^b (1.19)	3.39 (1.13)	4.05 ^b (1.02)	1.69 (0.95)	48.4%	2.00 ^b (0.90)	1.77 ^b (0.76)
Opleidingsniveau								
Laag (216)	2.66 (1.41)	3.66 (1.40)	3.39 (1.22)	3.93 (1.02)	1.59 ^a (1.01)	58.8%/ 36.0%	2.33 (0.89)	2.09 (1.05)
Hoog (224)	2.91 (1.30)	3.83 (1.20)	3.34 (1.23)	3.79 (1.10)	1.84 ^b (1.01)	57.3%/ 59.0%	2.27 (1.05)	2.29 (1.16)

¹ Percentage respondentent met vroege *pubertal timing*.

Pubertal timing bij opleidingsniveau weergegeven als jongens/meisjes.

Muziekvoorkeur en seksuele ervaring, theoretisch minimum = 1, theoretisch maximum = 5;

Permissieve seksuele attitude, theoretisch minimum = 1, theoretisch maximum = 6.

^a Significant verschil tussen de groepen.

In Tabel 2 zijn de correlaties tussen de variabelen te vinden. Wat betreft de meisjes is te zien dat er positieve correlaties zijn tussen pop en hiphop ($r(184) = .33, p < .001$), pop en dance ($r(184) = .50, p < .001$), rock en klassiek ($r(184) = .19, p = .011$) en seksuele ervaring en permissieve seksuele attitude ($r(184) = .38, p < .001$). Er is sprake van een negatieve correlatie tussen rock en hiphop ($r(184) = -.21, p = .041$). Voor de correlatie tussen pop en dance is er sprake van een middelgroot effect, bij de andere significante correlaties bij de meisjes is er sprake van een klein effect.

Voor de jongens geldt dat pop en hiphop ($r(252) = .24, p < .001$), rock en klassiek ($r(252) = .15, p = .015$), pop en dance ($r(252) = .49, p < .001$) en seksuele ervaring en permissieve seksuele attitude ($r(252) = .46, p < .001$) positief correleren. De correlatie tussen rock en hiphop ($r(252) = -.13, p = .037$) is negatief. Deze uitkomsten komen overeen met de correlaties bij de meisjes. Bij jongens is echter ook de correlatie tussen seksuele ervaring en *pubertal timing* significant ($r(252) = .24, p < .001$). Bij de jongens is er sprake van een

MUZIEKVOORKEUR, PUBERTAL TIMING, SEKSUELE ERVARING EN PERMISSIEVE SEKSUELE ATTITUDE

middelgroot effect voor de correlaties tussen pop en dance, en seksuele ervaring en permissieve seksuele attitude. De overige significante correlaties indiceren een klein effect.

Tabel 2

Pearson correlaties tussen de onderzoeksvariabelen (Njongens=254, Nmeisjes =186)

	Rock	Hiphop	Dance	Pop	Klassiek	Pubertal timing ♂	Pubertal timing ♀	Seksuele ervaring	Permissieve seksuele attitude
Rock	—	-.21**	.08	-.04	.19*	--	-.06	.14	.12
Hiphop	-.13*	—	.13	.33***	.07	--	-.11	-.11	.00
Dance	.05	.09	—	.50***	.04	--	.09	.10	-.02
Pop	.07	.24***	.49***	—	.10	--	.08	-.09	-.03
Klassiek	.15*	.04	.09	-.06	—	--	-.03	-.03	-.09
Pubertal timing ♂	-.02	.08	-.01	-.07	-.04	—	--	--	--
Pubertal timing ♀	--	--	--	--	--	--	—	-.31	-.07
Seksuele ervaring	.00	.07	.13*	.01	-.03	.24***	--	—	.38***
Permissieve seksuele attitude	.00	.14*	-.01	-.07	-.11	.02	--	.46***	—

Correlaties boven de diagonaal: meisjes.

Correlaties onder de diagonaal: jongens.

* p < .05, ** p < .01, *** p < .001

MUZIEKVOORKEUR, PUBERTAL TIMING, SEKSUELE ERVARING EN PERMISSIEVE SEKSUELE ATTITUDE

Tabel 3 en 4 geven de resultaten weer van twee afzonderlijke multiple regressieanalyses. In Tabel 3 staan de resultaten voor de jongens en in Tabel 4 voor de meisjes.

In Tabel 3 is te zien dat er in model 1 sprake is van een significante relatie tussen opleidingsniveau en permissieve seksuele attitude ($\beta = .17, t(1, 252) = 2.653, p = .008$). Wanneer muziekvoorkeuren worden meegenomen in de regressieanalyse is dit nog steeds significant ($\beta = .15, t(6, 247) = 2.442, p = .015$) (model 2). Een voorkeur voor hiphop is positief gerelateerd aan de permissieve seksuele attitude van jongens ($\beta = .15, t(6, 247) = 2.356, p = .019$), terwijl een voorkeur voor klassieke muziek negatief gerelateerd is aan permissieve seksuele attitude ($\beta = -.15, t(6, 247) = -2.441, p = .015$). Model 3 laat zien dat de relatie tussen opleidingsniveau en permissieve seksuele attitude wegvalt en voor seksuele ervaring een positieve relatie wordt gevonden ($\beta = .47, t(3, 250) = 8.175, p < .001$). Uit het model met alle hoofdeffecten, model 4, blijkt dat een voorkeur voor hiphop ($\beta = .14, t(8, 245) = 2.404, p = .017$) en seksuele ervaring ($\beta = .47, t(8, 245) = 8.208, p < .001$) positieve voorspellers zijn van permissieve seksuele attitude, terwijl een voorkeur voor klassieke muziek ($\beta = -.13, t(8, 245) = -2.308, p = .022$) en *pubertal timing* ($\beta = -.12, t(8, 245) = 2.024, p = .044$) negatieve voorspellers blijken van permissieve seksuele attitude. In model 5 zijn ook de interactie-effecten meegenomen. Voor de interactietermen geldt dat enkel de interactie tussen dance en seksuele ervaring een significante voorspeller is van permissieve seksuele attitude ($\beta = -.14, t(19, 234) = -1.994, p = .047$). Dit interactie-effect is te zien in Figuur 1. Jongens met meer seksuele ervaring en een sterkere voorkeur voor dance, hebben een lagere permissieve seksuele attitude dan jongens met meer seksuele ervaring en een lagere voorkeur voor dance. De grootste verandering in de verklaarde variantie is te zien tussen model 2 ($R^2 = .07$) en model 3 ($R^2 = .23$). Het uiteindelijke model (model 5) verklaart 32% van de variantie van permissieve seksuele attitude, wat wil zeggen dat 32% van de permissieve seksuele attitude voorspeld kan worden door de variabelen in model 5.

MUZIEKVOORKEUR, PUBERTAL TIMING, SEKSUELE ERVARING EN PERMISSIEVE SEKSUELE ATTITUDE

Tabel 3

Multiple regressieanalyse voor variabelen die van invloed zijn op permissieve seksuele attitude van jongens (N=254).

Variabelen	Model 1			Model 2			Model 3			Model 4			Model 5		
	B	SE	β	B	SE	β	B	SE	β	B	SE	β	B	SE	β
Opleiding	.18	.07	.17**	.17	.07	.15*	.11	.06	.10	.10	.06	.09	.08	.06	.07
Rock				.04	.07	.04				.05	.06	.04	.02	.07	.02
Hiphop				.16	.07	.15*				.15	.06	.14*	.11	.07	.10
Dance				.05	.07	.04				-.03	.07	-.03	-.01	.07	-.01
Pop				-.15	.08	-.14				-.12	.07	-.11	-.13	.08	-.12
Klassiek				-.16	.07	-.15*				-.14	.06	-.13*	-.14	.06	-.13*
Pubertal timing							-.10	.06	-.09	-.13	.06	-.12*	-.10	.07	-.09
Seksuele ervaring							.52	.06	.47***	.52	.06	.47***	.53	.07	.48***
Rock * pubertal timing													-.02	.07	-.02
Hiphop * pubertal timing													.00	.07	.00
Dance * pubertal timing													.02	.07	.02
Pop * pubertal timing													.09	.08	.08
Klassiek * pubertal timing													.07	.07	.06
Rock * seksuele ervaring													.12	.07	.11
Hiphop * seksuele ervaring													.11	.06	.11
Dance * seksuele ervaring													-.14	.07	-.14*

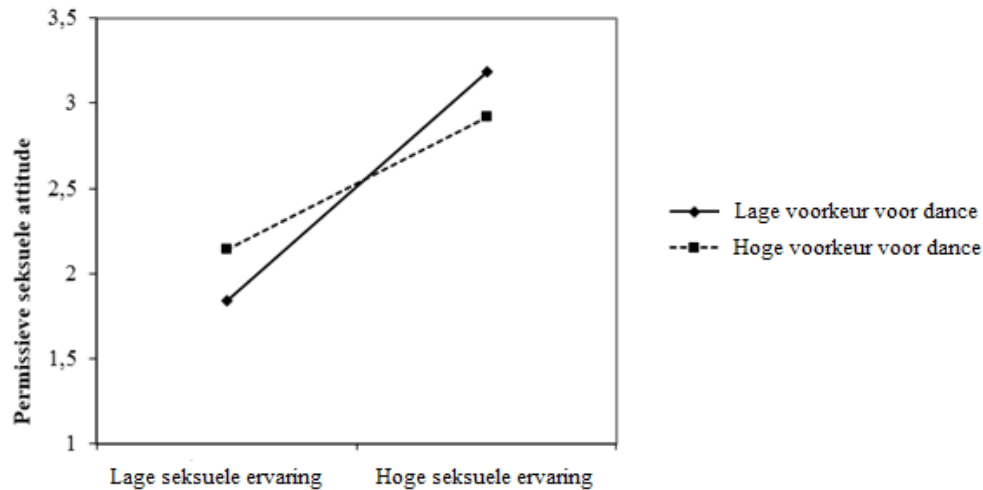
MUZIEKVOORKEUR, PUBERTAL TIMING, SEKSUELE ERVARING EN PERMISSIEVE SEKSUELE ATTITUDE

Pop * seksuele ervaring				.01	.08	.01
Klassiek * seksuele ervaring				-.04	.05	-.04
Pubertal timing * seksuele ervaring				.05	.07	.05
R ²	.03	.07	.23	.27	.32	

Model 1: opleiding
 Model 2: opleiding, rock, hiphop, dance, pop, klassiek
 Model 3: opleiding, *pubertal timing*, seksuele ervaring
 Model 4: opleiding, rock, hiphop, dance, pop, klassiek, *pubertal timing*, seksuele ervaring
 Model 5: opleiding, rock, hiphop, dance, pop, klassiek, *pubertal timing*, seksuele ervaring, interactietermen
 * p < .05, ** p < .01, *** p < .001.

Figuur 1

Interactie-effect van dance en seksuele ervaring bij jongens (N=254).

Tabel 4 geeft de resultaten van de multiple regressieanalyse voor meisjes weer. De relatie tussen opleidingsniveau en permissieve seksuele attitude blijkt, in tegenstelling tot bij de jongens, niet significant te zijn. Wat betreft de muziekvoorkeuren (model 2) is te zien dat het hebben van een voorkeur voor rockmuziek een significante voorspeller is van permissieve seksuele attitude ($\beta = .16$, $t(6, 179) = 2.033$, $p = .044$). Deze relatie valt echter weg in de andere modellen, wanneer *pubertal timing* en seksuele ervaring worden meegenomen in de analyse. Evenals bij jongens, blijkt ook bij meisjes seksuele ervaring in model 3 een significante voorspeller van permissieve seksuele attitude te zijn ($\beta = .41$, $t(3, 182) = 5.699$, $p < .001$). Daar waar bij de jongens in model 4, vier hoofdeffecten werden gevonden, wordt bij meisjes alleen een significante relatie tussen seksuele ervaring en permissieve seksuele attitude gevonden ($\beta = .42$, $t(8, 177) = 5.643$, $p < .001$).

Overeenkomstig met de resultaten van de jongens, is bij meisjes ook een interactie-effect tussen het hebben van een voorkeur voor dance en seksuele ervaring gevonden ($\beta = -.19$, $t(19, 166) = -2.215$, $p = .028$), wat wordt weergegeven in Figuur 2. Wat betreft het interactie-effect en de sterke voorspellende waarde van seksuele ervaring komen de resultaten van de meisjes overeen met de resultaten van de jongens. Bij meisjes is, net al bij jongens, het grootste verschil in verklaarde variantie te vinden tussen model 2 ($R^2 = .03$) en model 3 ($R^2 = .16$). Het uiteindelijke model bij de meisjes verklaart echter slechts 24% van de variantie van permissieve seksuele attitude.

Tabel 4

Multiple regressieanalyse voor variabelen die van invloed zijn op permissieve seksuele attitude van meisjes (N=186).

Variabelen	Model 1			Model 2			Model 3			Model 4			Model 5		
	<i>B</i>	<i>SE</i>	β	<i>B</i>	<i>SE</i>	β	<i>B</i>	<i>SE</i>	β	<i>B</i>	<i>SE</i>	β	<i>B</i>	<i>SE</i>	β
Opleiding	.01	.05	.01	.01	.05	.01	.08	.05	.11	.09	.05	.12	.10	.05	.14
Rock				.11	.05	.16*				.07	.05	.10	.02	.06	.03
Hiphop				.04	.06	.05				.06	.06	.08	.08	.07	.11
Dance				-.02	.06	-.02				-.06	.06	-.09	-.07	.06	-.10
Pop				-.01	.06	-.01				.04	.06	.06	.00	.07	.00
Klassiek				-.09	.06	-.12				-.09	.05	-.12	-.10	.06	-.14
Pubertal timing							.01	.05	.01	.02	.05	.03	.02	.06	.03
Seksuele ervaring							.30	.05	.41***	.31	.06	.42***	.33	.06	.45***
Rock * pubertal timing													-.04	.05	-.06
Hiphop * pubertal timing													.05	.06	.06
Dance * pubertal timing													.05	.06	.07
Pop * pubertal timing													-.06	.06	-.09
Klassiek * pubertal timing													-.05	.05	-.06
Rock * seksuele ervaring													.01	.06	.01
Hiphop * seksuele ervaring													.04	.07	.06
Dance * seksuele ervaring													-.14	.06	-.19*

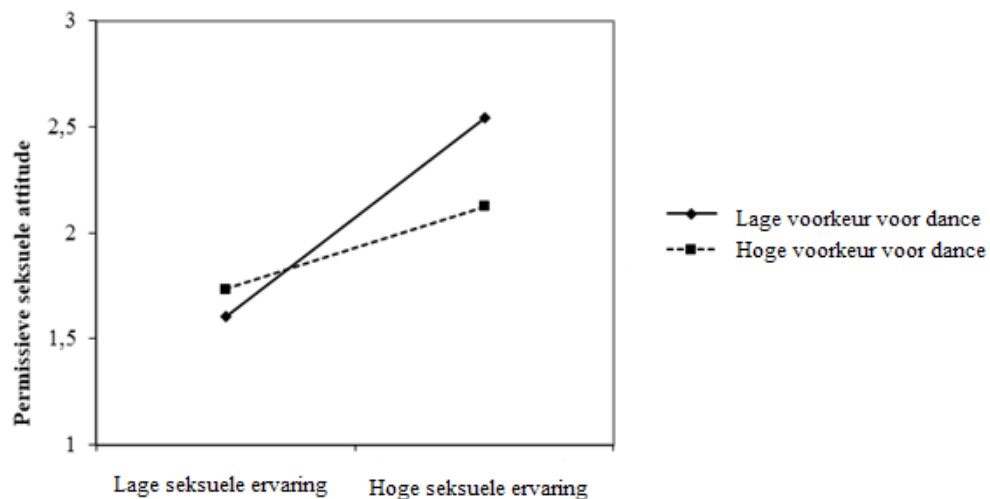
MUZIEKVOORKEUR, PUBERTAL TIMING, SEKSUELE ERVARING EN PERMISSIEVE SEKSUELE ATTITUDE

Pop * seksuele ervaring								-0.05	.06	-0.08		
Klassiek * seksuele ervaring								.03	.06	.05		
Pubertal timing * seksuele ervaring								.05	.06	.06		
R²								.00	.03	.16	.18	.24

Model 1: opleiding
 Model 2: opleiding, rock, hiphop, dance, pop, klassiek
 Model 3: opleiding, *pubertal timing*, seksuele ervaring
 Model 4: opleiding, rock, hiphop, *dance*, pop, klassiek, *pubertal timing*, seksuele ervaring
 Model 5: opleiding, rock, hiphop, *dance*, pop, klassiek, *pubertal timing*, seksuele ervaring, interactietermen
 * p < .05, ** p < .01, *** p < .001.

Figuur 2

Interactie-effect van dance en seksuele ervaring bij meisjes (N=186).

Discussie

In huidig onderzoek is onderzocht of muziekvoorkeuren gerelateerd zijn aan de permissieve seksuele attitude van jongeren en of seksuele ervaring en *pubertal timing* hierbij een rol spelen. Ook is gekeken naar verschillen in geslacht en opleidingsniveau. Wat betreft geslacht blijkt dat jongens en meisjes significant verschillen in hun voorkeur voor rock, hiphop en pop en ook verschillen zij in de mate van permissieve seksuele attitude. Wat betreft opleidingsniveau blijkt dat hoger opgeleiden meer voorkeur hebben voor klassieke muziek dan laagopgeleiden. De multiple regressieanalyse voor jongens wijst uit dat seksuele ervaring en een voorkeur voor hiphop positief, en *pubertal timing* en een voorkeur voor klassieke muziek negatief gerelateerd zijn aan permissieve seksuele attitude. De multiple regressieanalyse voor meisjes wijst uit dat seksuele ervaring een significante positieve voorspeller is van permissieve seksuele attitude. Zowel bij jongens als bij meisjes is de interactie tussen dance en seksuele ervaring significant.

Hypothese 1 wordt deels bevestigd, voor jongens blijkt dat een voorkeur voor hiphop een positieve voorspeller is van permissieve seksuele attitude en dat een voorkeur voor klassieke muziek een negatieve voorspeller is. De resultaten wat betreft een voorkeur voor hiphop zijn deels in lijn met de bevindingen van Barongan & Hall (1995); zij vinden dat respondenten die luisterden naar vrouwonvriendelijke rap een meer seksueel agressieve reactie vertonen dan respondenten die neutrale rap luisterden. In huidig onderzoek is echter geen onderscheid gemaakt tussen verschillende soorten hiphop. Jongens met een voorkeur voor klassieke muziek hebben een minder sterke permissieve seksuele attitude dan jongens die geen voorkeur voor klassiek hebben. Voor de andere genres geldt dat een deel van de muziek een, in zeker mate, seksuele inhoud heeft, terwijl dit voor klassieke muziek niet het geval is. Verwacht wordt dat dit de oorzaak is van de negatieve relatie die is gevonden in huidig onderzoek. Voor een voorkeur voor popmuziek werd geen significante relatie verwacht en dit is ook niet gevonden. In tegenstelling tot de verwachting zijn er voor zowel een voorkeur voor rock als een voorkeur voor dance geen significante relaties gevonden. Daar waar Lawrence & Joyner (1991) keken naar *sex-role* stereotypering is in huidig onderzoek gekeken naar permissieve seksuele attitude, waardoor geen vergelijking gemaakt kan worden tussen de bevindingen in beide onderzoeken. Met betrekking tot dance was verwacht dat een voorkeur voor dance positief gerelateerd zou zijn aan de permissieve seksuele attitude van jongeren. Dat de resultaten niet overeenkomen met de verwachtingen, zou kunnen komen doordat in huidig onderzoek een relatief jonge onderzoeksgroep is gebruikt. Wellicht heeft

MUZIEKVOORKEUR, PUBERTAL TIMING, SEKSUELE ERVARING EN PERMISSIEVE SEKSUELE ATTITUDE

muziek op latere leeftijd meer invloed, omdat adolescenten dan meer in de hele *scene* rondom een genre betrokken zijn. De respondenten in huidig onderzoek mogen bijvoorbeeld nog niet naar festivals en dancefeesten, terwijl dat op latere leeftijd wel mag en mogelijk invloed heeft op hoe zij bepaalde muziekgenres waarderen. Tevens lijkt dance tegenwoordig meer te worden gezien als onderdeel van popmuziek in plaats van als apart genre. Voor meisjes blijkt geen enkele muziekvoorkeur een significante voorspeller van seksuele attitude. Dit is tegenstrijdig met de hypothese, waarbij alleen voor pop geen significant effect werd verwacht. Er is echter weinig literatuur over de invloed van muziekvoorkeur als het gaat om meisjes en jonge adolescenten; de verwachtingen waren dan ook gebaseerd op de bestaande literatuur, die vooral gericht is op jongens en studenten.

Voor *pubertal timing* is bij de jongens een negatief effect gevonden, bij de meisjes is het effect van *pubertal timing* op permissieve seksuele attitude niet significant. Hypothese 2 wordt dan ook verworpen, aangezien een positief effect van *pubertal timing* werd verwacht. Volgens Brown et al. (2005) is de relatie tussen *pubertal timing* en waargenomen seksuele permissiviteit in de media sterker voor jongere adolescenten; een meisje met vroege *pubertal timing* ervaart meer seksuele permissiviteit via de media dan een meisje met een normale of late *pubertal timing*. Dit blijkt echter niet uit huidig onderzoek, wellicht door de cultuurverschillen tussen Nederland en Amerika. Zo wordt in Nederland meer open gepraat over seksualiteit en is het geen schande om seksueel actief te zijn als meisje (Schalet, 2010). Doordat in Nederland meer gepraat wordt over seksualiteit, kan het zijn dat jongeren minder geneigd zijn zich tot media te richten om informatie over seksualiteit te krijgen.

De verwachting wat betreft de relatie tussen seksuele ervaring en permissieve seksuele attitude (Hypothese 3) is wel uitgekomen; zowel voor jongens als voor meisjes blijkt seksuele ervaring een sterke positieve voorspeller van permissieve seksuele attitude.

Hypothesen 4, 5 en 6 worden verworpen; er zijn nagenoeg geen versterkende of verzwakkende effecten gevonden. Slechts de interactie tussen een voorkeur voor dance en seksuele ervaring was significant, bij zowel de jongens als de meisjes. Echter was dit, tegen de verwachting in, negatief. Jongeren met meer seksuele ervaring en een sterkere voorkeur voor dance, hebben een lagere permissieve seksuele attitude dan jongeren met meer seksuele ervaring en een zwakkere voorkeur voor dance. Mogelijk is dit te verklaren doordat dance niet onder deviante muziek valt. Rock en hiphop bevatten vaak teksten met een seksuele inhoud, terwijl dance vaak geen tot weinig tekst bevat. Wellicht dat de inhoud van teksten meer invloed heeft op de permissieve seksuele attitude dan de muziek *an sich*. Jongeren met een

MUZIEKVOORKEUR, PUBERTAL TIMING, SEKSUELE ERVARING EN PERMISSIEVE SEKSUELE ATTITUDE

sterkere voorkeur voor dance zullen minder andere muziek luisteren, waaronder rock en hiphop, en zullen dan ook minder blootgesteld worden aan de geseksualiseerde inhoud van muziek. Hierdoor ervaren zij een minder sterke permissieve seksuele attitude dan jongeren met een minder sterke voorkeur voor dance. Dat dance een minder sterke seksuele inhoud zou hebben, zou ook kunnen verklaren waarom jongeren met veel seksuele ervaring en een sterke voorkeur voor dance toch een minder sterke permissieve seksuele attitude hebben. De seksuele ervaring die zij hebben wordt dan, in tegenstelling tot bij jongeren die ook muziek met een seksuele inhoud luisteren, niet opgehemeld in de muziek die zij luisteren. Een andere verklaring kan zijn dat jongeren met een sterkere voorkeur voor dance en meer seksuele ervaring weten hoe het is om seks te hebben en meer betrokken zijn bij hun muziek. Wellicht vinden zij de muziek belangrijker dan *casual* seks, en kiezen zij ervoor om alleen seks te hebben met hun partner en meer tijd in hun muziek te steken. Jongeren met minder ervaring of een zwakkere voorkeur voor dance vinden seks misschien belangrijker dan muziek en hebben een sterkere permissieve seksuele attitude omdat ze onbekend zijn met seks en deze houding stoer vinden.

Kortom, uit huidig onderzoek blijkt dat seksuele ervaring zowel bij jongens als bij meisjes de sterkste voorspeller blijkt van permissieve seksuele attitude. Muziekvoorkeur heeft alleen bij jongens invloed op de permissieve seksuele attitude, en dit geldt slechts voor een hiphop en klassiek.

Implicaties en beperkingen

De kracht van huidig onderzoek is dat het een geheel nieuw onderzoek is. Nog niet eerder is het verband tussen muziekvoorkeur en seksuele attitude onderzocht in relatie met *pubertal timing* en seksuele ervaring. Wanneer variabelen voor zowel jongens als meisjes op dezelfde manier worden gemeten, is het mogelijk om uitspraken te doen over verschillen in geslacht. Dit is gelijk een grote beperking van huidig onderzoek; doordat *pubertal timing* bij jongens op een andere manier is gemeten dan bij meisjes, kunnen er geen uitspraken worden gedaan over verschillen in geslacht. Naast dat *pubertal timing* niet op dezelfde manier is gemeten, is *pubertal timing* bij jongens ook nog gemeten op een manier die in twijfel getrokken kan worden. Zo is leeftijd wellicht van invloed op de meting. De grootste beperking is dat huidig onderzoek cross-sectioneel is, er kunnen geen uitspraken gedaan worden over de richting van gevonden verbanden. Tevens kan het, door de jonge onderzoeksgroep, zo zijn dat veel respondenten dance zien als popmuziek. Hierdoor associëren ze dance (nog) niet met de feesten en *scene* die volgens ouderen wel bij dance

MUZIEKVOORKEUR, PUBERTAL TIMING, SEKSUELE ERVARING EN PERMISSIEVE SEKSUELE ATTITUDE

horen. Interessant is ook om nader te onderzoeken of het significante interactie-effect in huidig onderzoek in vervolgonderzoek ook significant blijkt, en om een verklaring te vinden voor dit effect. Wat betreft seksuele ervaring is in huidig onderzoek ook masturberen meegenomen, aangezien de betrouwbaarheid van de schaal anders te laag zou zijn. Wanneer alleen seksuele ervaring ‘met anderen’ wordt meegenomen, kunnen de resultaten verschillen van de resultaten uit huidig onderzoek.

Wanneer het gaat om theorieën op gebied van adolescenten, muziekgebruik en seksualiteit, blijkt dat met name de deviante muziekgenres voor de respondenten in huidig onderzoek veel minder sterk gerelateerd zijn aan permissieve seksuele attitudes dan uit eerder onderzoek naar voren is gekomen. Ook heeft *pubertal timing* in huidig onderzoek een andere relatie met permissieve seksuele attitudes dan uit eerder onderzoek is gebleken. In de toekomst zou meer onderzoek gedaan moeten worden onder jongere respondenten om te onderzoeken of de resultaten uit huidig onderzoek opnieuw worden gevonden. Tevens is het van belang onderscheid te maken tussen Amerikaans en Nederlands onderzoek, waarbij in Nederland nog meer onderzoek uitgevoerd dient te worden gezien de verschillen tussen beide landen.

Conclusie

Naast implicaties voor de wetenschap, zijn er ook implicaties voor de maatschappij. Daar waar ouders wellicht ongerust zijn over de deviante muzieksmaak van hun kind, blijkt uit huidig onderzoek dat muziekvoorkeur slechts een klein effect heeft op permissieve seksuele attitude. Alleen een voorkeur voor hiphop is gerelateerd aan permissieve seksuele attitude en dance correleert significant met seksuele ervaring. Er zullen altijd excessen zijn, waardoor het van belang blijft het gedrag van jongeren goed te monitoren en in te springen wanneer dat nodig wordt geacht. Wel dient meer ingespeeld te worden op de seksuele attitude van jongeren met meer seksuele ervaring, gezien het feit dat seksuele ervaring de grootste voorspeller blijkt te zijn van permissieve seksuele attitude. Wellicht dat bij seksuele voorlichting op scholen meer aandacht geschonken kan worden aan de seksuele attitude van jongeren. Dit is van belang omdat een permissieve seksuele attitude, jongeren vinden het bijvoorbeeld goed om seks te hebben zonder relatie, risicogedrag met zich meebrengt. Zo kunnen jongeren met een hogere permissieve seksuele attitude seksueel overschrijdend gedrag vertonen en brengt seksueel risicogedrag ook gezondheidsrisico's, zoals soa's, met zich mee.

Een deviante muziekvoorkeur heeft weinig invloed op de permissieve seksuele attitude van jongeren. Wel is het van belang om jongeren, met name de jongeren met meer seksuele

MUZIEKVOORKEUR, PUBERTAL TIMING, SEKSUELE ERVARING EN
PERMISSIEVE SEKSUELE ATTITUDE

ervaring, bewust te maken van hun permissieve seksuele attitude om seksueel risicogedrag tegen te gaan.

Literatuur

- Carroll, J. L., Volk, K. D., & Hyde, J. S. (1985). Differences between males and females in motives for engaging in sexual intercourse. *Archives of Sexual Behavior, 14*(2), 131-139.
- Carskadon MA, Acebo C. (1993) A self-administered rating scale for pubertal development. *Journal of Adolescent Health, 14*: 190-195. In: Ter Bogt, T. F., Engels, R. C., Bogers, S., & Kloosterman, M. (2010). "Shake It Baby, Shake It": media preferences, sexual attitudes and gender stereotypes among adolescents. *Seks Roles, 63*(11-12), 844-859.
- Cavanagh, S. E. (2004). The sexual debut of girls in early adolescence: The intersection of race, pubertal timing, and friendship group characteristics. *Journal of Research on Adolescence, 14*(3), 285-312.
- De Graaf, H., Meijer, S., Poelman, J., & Vanwesenbeeck, I. (2005). *Seks onder je 25^e. Seksuele gezondheid van jongeren in Nederland anno 2005*. Utrecht: NISSO. In: Ter Bogt, T. F., Engels, R. C., Bogers, S., & Kloosterman, M. (2010). "Shake It Baby, Shake It": media preferences, sexual attitudes and gender stereotypes among adolescents. *Seks Roles, 63*(11-12), 844-859.
- Field, A. (2013). *Discovering Statistics Using IBM SPSS Statistics*. 4rd edition. London: Sage.
- Lawrence, J. S. S., & Joyner, D. J. (1991). The effects of sexually violent rock music on males' acceptance of violence against women. *Psychology of Women Quarterly, 15*(1), 49-63.
- North, A.C., Hargreaves, D.J., & O'Neill, S.A. (2000). The importance of music to adolescents. *British Journal of Educational Psychology, 70*, 255-272.
- Martino, S. C., Collins, R. L., Elliott, M. N., Strachman, A., Kanouse, D. E., & Berry, S. H. (2006). Exposure to degrading versus nondegrading music lyrics and sexual behavior among youth. *Pediatrics, 118*(2), e430-e441.
- Mendle, J., Turkheimer, E., & Emery, R. E. (2007). Detrimental psychological outcomes associated with early pubertal timing in adolescent girls. *Developmental Review, 27*(2), 151-171.
- Miranda, D. (2013). The role of music in adolescent development: much more than the same old song. *International Journal of Adolescence and Youth, 18*(1), 5-22.

MUZIEKVOORKEUR, PUBERTAL TIMING, SEKSUELE ERVARING EN
PERMISSIEVE SEKSUELE ATTITUDE

- Primack, B. A., Gold, M. A., Schwarz, E. B., & Dalton, M. A. (2008). Degrading and non-degrading sex in popular music: a content analysis. *Public Health Reports, 123*(5), 593.
- Rubin, A. M., West, D. V., & Mitchell, W. S. (2001). Differences in aggression, attitudes toward women, and distrust as reflected in popular music preferences. *MediaPsychology, 3*(1), 25-42.
- Schalet, A. (2010). Sexual subjectivity revisited: The significance of relationships in Dutch and American girls' experiences of sexuality. *Gender & Society, 24*, 304-329.
- Sikkema, P. (2005). *Jongeren 2005*. Amsterdam: Qrius Research. In: Ter Bogt, T. F., Engels, R. C., Bogers, S., & Kloosterman, M. (2010). "Shake It Baby, Shake It": media preferences, sexual attitudes and gender stereotypes among adolescents. *Sex Roles, 63*(11-12), 844-859.
- Steele, J. R., & Brown, J. D. (1995). Adolescent room culture: Studying media in the context of everyday life. *Journal of youth and adolescence, 24*(5), 551-576.
- Steele, J. R. (1999). Teenage sexuality and media practice: Factoring in the influences of family, friends, and school. *Journal of Sex Research, 36*(4), 331-341.
- Stortelder, F. & Ploegmakers-Burg, M. (2008). Adolescentie als reorganisatiefase. *Tijdschrift voor psychotherapie, 34*, 169-185.
- Ter Bogt, T. F., Engels, R. C., Bogers, S., & Kloosterman, M. (2010). "Shake It Baby, Shake It": media preferences, sexual attitudes and gender stereotypes among adolescents. *Sex Roles, 63*(11-12), 844-859.
- Ter Bogt, T. F., Mulder, J., Raaijmakers, Q. A., & Gabhainn, S. N. (2011). Moved by Music: a typology of music listeners. *Psychology of Music, 39*(2), 147-163.
- Townsend, J. M. & Wasserman, T. H. (2011). Sexual hookups among college students: Sex differences in emotional reactions. *Archives of Sexual Behavior, 40*(6), 1173-1181.
- Vanwesenbeeck, I., Bakker, F., Van Fulpen, M., Paulussen, T., Poelman, J., & Schaalma, H. (2003). Seks en seksuele risico's bij VMBO-scholieren anno 2002. *Tijdschrift voor Seksuologie, 26*, 30-39.
- Ward, L.M. (2002). Does television exposure affect emerging adults' attitudes and assumptions about sexual relationships? Correlational and experimental confirmation. *Journal of Youth and Adolescence, 31*, 1-15. In: Ter Bogt, T. F., Engels, R. C., Bogers, S., & Kloosterman, M. (2010). "Shake It Baby, Shake It": media preferences, sexual attitudes and gender stereotypes among adolescents. *Sex Roles, 63*(11-12), 844-859.

MUZIEKVOORKEUR, PUBERTAL TIMING, SEKSUELE ERVARING EN
PERMISSIEVE SEKSUELE ATTITUDE

Wester, S. R., Crown, C. L., Quatman, G. L., & Heesacker, M. (1997). The influence of sexually violent rap music on attitudes of men with little prior exposure. *Psychology of Women Quarterly*, 21(4), 497-508.

Williams, J. M., & Dunlop, L. C. (1999). Pubertal timing and self-reported delinquency among male adolescents. *Journal of Adolescence*, 22(1), 157-171.